

Aarhus d. 12. august 2024

Til

Aarhus Kommune
Teknik og Miljø
Natur og Vandløb

Bemærkninger til *Tillæg til regulativ for Århus Å – Sejladsbestemmelser på Årslev Engsø og Brabrand Sø*

Danmarks Naturfredningsforening i Aarhus (DN) har siden vedtagelsen af regulativet for Aarhus Å, med spænding imødeset tillægget vedr. sejladsbestemmelserne på de store søer i ådalen. Vi takker for muligheden for at kommentere på indholdet.

I lighed med vores [høringssvar](#) til selve regulativet i august 2022, baseres vore bemærkninger i vid udstrækning på iagttagelser og faglige vurderinger fra Dansk Ornitologisk Forening (DOF). DN tilslutter sig ligeledes de pointer som DOF fremfører i deres aktuelle høringssvar, og ønsker derfor med nærværende bemærkninger blot at fremhæve de forhold, som vi finder særligt væsentlige. Bemærkningerne retter sig alene mod Brabrand sø.

Generelt

DN anerkender betydningen af Brabrand sø, som en vigtig og yndet rekreativ destination i Aarhus kommune. I lighed med byens øvrige naturområder udfordres forvaltningen imidlertid af den generelle befolkningstilvækst og den deraf følgende øgede efterspørgsel efter udvidede muligheder for aktivt friluftsliv. Det stiller skærpede krav til en bæredygtig balance mellem flere hensyn, hvor naturens bærekapacitet dog bør være en ufravigelig grundpræmis. Det er DN's opfattelse, at denne grundpræmis i stigende grad kompromitteres ved Brabrand sø, og det kalder umiddelbart på begrænsninger snarere end på udvidede aktivitetsmuligheder. Som i enhver anden sammenhæng, hvor artsbeskyttelse beror på skøn og på naturens uforudsigelighed, mener DN at forsigtighedsprincippet bør lægges til grund for forvaltningen.

Når det er sagt, ser DN ikke nogen problemer i den fortsatte organiserede sejlads indenfor robanen, og i et vist omfang udenfor i *Sejladzonen*, dog under hensyntagen til nedenstående bemærkninger. I øvrigt mener vi, at det bør være uproblematisk for også uorganiserede sejlene at anvende/krydse robanen i de lange perioder af ugen og døgnet, hvor der ikke foregår planlagte aktiviteter. Herved vil passage nordom robanen kunne minimeres.

Natura 2000

DN tager til efterretning, at Aarhus Universitet, DCE vurderer (se nedenstående link til rapport), at hverken bilag IV-arter eller selve udpegningsgrundlaget for Habitatområde H233 under Natura 2000 EU-beskyttelsen (som for søens vedkommende omfatter arten odder samt en enkelt naturtype) vurderes at blive negativt påvirket af forslaget til sejladsbestemmelser. For så vidt angår odder forekommer det dog DN indlysende, at et øget rekreativt aktivitetsniveau næppe heller vil have en gunstig indvirkning på bestanden.

Tvivlsomme forudsætninger

DN's bekymring og forbehold overfor de reviderede sejladsbestemmelser knytter sig således specifikt til fuglefaunaen ved Brabrand sø. Idet Aarhus Kommune angiveligt ikke selv har foretaget en systematisk overvågning af fuglene ved Brabrand sø siden 2005, udgøres det primære naturfaglige grundlag for forslaget til sejladsbestemmelser derfor af en til formålet bestilt [rapport fra Aarhus Universitet, DCE](#) i 2016. Heri fastslås det bl.a. at: "... eventuelle ændringer

i sejladsbestemmelserne ikke må forringe de nuværende forhold for hverken yngle- eller trækfugle". Rapporten trækker i øvrigt alene på myndighedernes relativt gamle feltdata og udtræk fra onlinedatabaser, hvorfor det aktuelt fremlagte forslag til sejladsbestemmelser altså er udarbejdet på baggrund af data som er mere end 8 år gamle.

Bedst tilgængelige og mest opdaterede data om fuglene er således nylige, systematiske iagttagelser og registreringer fra DOF, som påviser en stadig – og ganske markant – tilbagegang i de vigtigste fuglebestande ved Brabrand sø. I særdeleshed over den seneste årrække, hvor også publikumstrykket på og omkring søen er steget mærkbart; altså en åbenbar forringelse af de i 2016 *nuværende* forhold. Der synes altså at være en vis dokumenteret sammenhæng mellem de øgede rekreative aktiviteter og fuglebestandenes negative udvikling, og der er dermed efter DN's opfattelse ikke naturfagligt belæg for en lempelse af eksisterende sejladsbestemmelser.

Endelig er det heller ikke DN's vurdering, at de trods alt foreslåede restriktioner er tilstrækkeligt ambitiøse, hvis man vitterligt ønsker at efterleve såvel de faglige anbefalinger som den i sejladsbestemmelserne erklærede hensigt om at: *"... sejladsen ikke forringer de nuværende forhold eller skaber unødigt forstyrrelse for yngle- og trækfugle".*

Konkrete bemærkninger

DN har på den baggrund følgende mere specifikke bemærkninger til udkastet til sejladsbestemmelser:

- **Opmærksomhedszonen**

Opmærksomhedszonen er i sig selv en udmærket foranstaltning, men rummer dog nogle væsentlige svagheder og mangler. Først og fremmest er det bemærkelsesværdigt, at zonen i høringsmaterialet er reduceret til en afstand på 10 meter efter at have været 20 meter i kommunens oprindelige forslag til regulativ, i øvrigt i overensstemmelse med de faglige anbefalinger fra DCE, DOF og DN. Det kan vanskeligt tolkes som andet end ét af den slags uhensigtsmæssige kompromisser, som i en naturbeskyttelsessammenhæng er formålsløse eller ligefrem kontraproduktive. Hvis den faglige vurdering er, at der kræves 20 meters afstand for at fuglene ikke generes og flygter, så nytter det ikke noget at afsætte 10 meter i håbet om at det så kun er halvdelen af fuglene som måske påvirkes.

Desuden savner DN en forklaring på, hvorledes man forestiller sig at *Opmærksomhedszonen* skal håndhæves. Det fremgår af sejladsbestemmelserne, at man "opfordres" til at undgå sejlads i *Opmærksomhedszonen*, men det fremgår ikke hvilke sanktionsmuligheder myndighederne har – om nogen – såfremt opfordringen ikke efterleves. Hvis det forventes, at borgerne aktivt og på eget initiativ skal opsøge information om sejladsbestemmelserne på Brabrand sø, herunder i *Opmærksomhedszonen*, så synes ordningen på forhånd dømt til at mislykkes.

DN mener, at *Opmærksomhedszonen* bør udvides til en afstand på minimum 20 meter, samt omfatte hvis ikke hele søens bredzone, så dog også relevante strækninger på nordsiden og i den vestlige ende af søen. Desuden bør zonen ledsages af synlig information ved strategiske lokationer (åmundinger, landingssteder mm.), samt konsekvent ved mundtlig/skriftlig instruktion ifm. udlejning af kanoer mv.

- **Forbudszonen**

Det glæder i udgangspunktet DN at konstatere, at der etableres en *Forbudszone*, hvor sejlads ikke er tilladt. Det står imidlertid ikke klart, præcis hvornår forbuddet gælder, idet der er modstridende formuleringer i høringsmaterialet.

Det fremgår således utvetydigt af signaturforklaringen på kortillustrationen, at *Forbudszonen* gælder i perioden 1. februar – 1. august, i fuglenes yngletid. I den forklarende tekst efterfølgende fremgår det derimod at: *"Forbudszonen i den sydøstlige del af søen og sydvestlige hjørne af søen (skraveret) er af hensyn til både de ynglende fugle i forårs- og sommersæsonen (i periode 1. februar - 1. august), samt de rastende fugle året rundt".* Konsekvensen af denne formulering må vel være, at forbuddet er ensartet og

gælder hele året, så hvorfor da overhovedet fremhæve perioden for ynglefugle, og hvorfor undlade den fulde tekst i signaturforklaringen?

Og endelig: Hvordan forventes forbuddet annonceret ved den fysiske markering på søen, således at man undgår misforståelser med deraf følgende overtrædelser?

For en god ordens skyld skal det præciseres, at DN naturligvis henholder sig til DCE-rapporten, som anbefaler en helårlig beskyttelse i *Forbudszonen* (den forstyrrelsesfri zone, red.). Dels fordi det skønnes mest effektivt, og dels fordi et ensartet forbud – som fremført i rapporten – vil være lettest at formidle og forstå.

- **Erhvervsmæssig udlejning mm.**

DN finder det uforståeligt og stærkt problematisk, at der ikke længere forlanges myndighedernes naturfaglige vurdering ifm. tilladelse til kommercielle aktiviteter/erhvervsmæssig udlejning af kanoer mm. på Aarhus å og Brabrand sø. En sådan vurdering er efter vores opfattelse helt afgørende for hensynet til naturen og den løbende opretholdelse af balancen mellem benyttelse og beskyttelse.

Det fremgår endvidere af sejladsbestemmelserne, at der gives tilladelse til kommerciel rutesejlads med elmotorer i *Sejladszonen*. DN er ikke bekendt med, hvilke konkrete (ønsker om) kommercielle aktiviteter der her imødekommes, men vil forholde sig endog meget forbeholdne overfor en sådan fremtidig aktivitet. Vi henviser i den forbindelse til ovenstående problematisering af en manglende naturfaglig myndighedsbehandling.

- **Øvrige forhold**

DN glæder sig over at sejladsbestemmelserne rummer et eksplicit forbud mod sejlads med sejl, herunder windsurfing. Men vi savner at forbuddet – eller nærmere beskrevne restriktioner – også omfatter SUP-boards (Stand Up Paddle). Det er en hastigt tiltagende friluftaktivitet, som af fagfolk vurderes at være uforholdsmæssigt forstyrrende for fuglelivet, og som i vidt omfang udøves spontant og uorganiseret, uden nærmere kendskab til, eller interesse for, søfartsbestemmelser.

Det er udmærket, at den generelt tilladte hastighed for sejlads på søen nedsættes til 3 knob, skønt der også her savnes en beskrivelse af, hvordan begrænsningen forventes håndhævet.

Med venlig hilsen

Sebastian Jonshøj, formand